

Populistička mera premijera Britanije izazvala buru na tržištu

BITKA ZA ODBRANU PRVOG LIBERALIZOVANOG TRŽIŠTA ENERGIJE

**Finale strategije Putin-Sečín :
Rosnjeft postaje najveći globalni
proizvođač nafte str. 8-9**

LONDON – Britanski energetska regulator Ofgem pozvao je energetske kompanije da uproste tarife kako bi osigurali da potrošači dobiju najjednostavniju ponudu i takođe da ponude potrošačima sa najnižim prihodima podatke o najjeftinijim raspoloživim tarifama na tržištu. U prvim reakcijama ocenjuje se da je regulator ovim pokušao da neutrališe talas kritika koje je izazvao ekstremni predlog britanskog premijera Davida Camerona da praktično svede sve tarife za struju i gas u zemlji na jednu – najjeftiniju. *The Telegraph*

LONDON - Vodeće britanske energetske kompanije i eksperti ocenjuju plan premijera Camerona netržišnim i polugom za razbijanje konkurencije u sektoru energije, sa krajnjim efektom koji će blokirati investicije i razvoj nove tehnologije, odnosno značiti lošiju uslugu. Čelnik jednog od šest najvećih snabdevača energijom u Britaniji ScottishPowera, Ignacio Galan navodi da je kompanija od početka ove godine poslovala sa gubitkom od 48 miliona funti, "jer je sa 94 miliona morala da finansira vladine programe energetske efikasnosti". "Bez toga, mogli smo da smanjimo naše cene za osam odsto", rekao je on na poslovnom skupu u Londonu, 24.oktobra. Galan kaže da pitanje koje traži odgovor premijera Camerona glasi: "Želite li vi tržište, ili ne?" Jedini način da se ostvari Cameronova namera je "vraćanje na regulisane tarife, dakle bez tržišta". Galan, ne krijući ironiju, dodaje da bi on "rado kupovao hleb i benzin za koje postoji samo jedna cena". Premijer Cameron najavio je 17.oktobra da će zakonom primorati snabdevače energijom u zemlji da svojim potrošačima automatski obračunavaju račune za utrošenu električnu energiju i gas po najnižoj tarifi. *The Scotsman*

BRISEL - Plan Camerona ne mora značiti da će i računi za energiju biti manji, pojašnjavaju EU energetska eksperti. „Najpre zbog poskupljenja energetske sirovine, ali i zbog niza političkih odluka na EU nivou“, prenosi *EurActiv*. Tako nedavno usvojena EU Direktiva o energetske efikasnosti nameće energetskim kompanijama obavezu uštede energije godišnjom stopom od 1,5%. Kompanije će zbog toga morati da primene mere

energetske efikasnosti za svoje potrošače, koje će na dugi rok voditi na dole cene struje, ali će inicijalno zahtevati dodatne troškove. Kompanije strahuju da će one na kraju platiti ceh, jer će s jedne strane biti pritiskane obavezama koje su prihvatile njihove vlade, a s druge, obećanjima potrošačima da će održavati cene energije na niskom nivou, kaže Nicola Rega iz granske grupacije Eurelectric. Bogdan Atanasiu, iz Evropskog instituta za građevinarstvo, kaže da će se novac za energetske efikasnosti najverovatnije namaknuti 'socijalizacijom troškova' kroz uvećane račune za energiju. Tako će teret snositi svi, iako svi neće moći sebi da priušte izolaciju svojih domova, ili uvođenje efikasnijih sistema grejanja. Umesto da promovišu ove objektivno nepopularne mere, političari radije skreću pažnju tezom da cene energije rastu zbog energetske kompanije, kaže Rega. Pri tom zaboravljaju na troškove koje su sami dodali preko akcizne i poreske politike, potsticajnih šema itd, dodaje Rega.

LJUBLJANA - Sloveniji i Poljskoj prete visoke kazne Evropske unije jer kasne sa punom implementacijom evropskih energetske direktiva u svoj domaći pravni sistem, saopštila je 24. oktobra Evropska komisija (EK), dodajući da je slučajeve prosledila Evropskom sudu pravde. Slovenija će za svaki dan kašnjenja implementacije direktiva o prirodnom gasu (2009/73/EC) i električnoj energiji (2009/72/EC) morati da plati kaznu od 10.287 evra po direktivi. Poljska će zbog nepotpune primene Direktive o električnoj energiji platiti 84.378 evra na dan, ako sud usvoji zahtev EK. Direktive su morale biti primenjene do 3. marta 2011, što nije učinjeno. „Zaokruženje internih tržišta je hitno potrebno kako bi preduzeća i domaćinstva mogla da se

oslonе na snabdevanje energijom po dostupnim cenama“, rekao je Komesar za energiju Gunther Oettinger. Kaznu neće platiti ako svoju obavezu ispune pre odluke Evropskog suda pravde, saopšteno je iz Komisije. U slučaju pozitivne odluke Suda, kaznu će morati da plate od dana izricanja presude do dovršetka implementacije direktiva. **4-traders.com**

DUBAI - Dvadeset drugi oktobar proglašen je u ponedeljak Svetskim danom energije. Na otvaranju Svetskog foruma o energiji u Dubaiju, koji se prvi put održava van sedišta UN, 25 zemalja potpisalo je međunarodnu deklaraciju o Svetskom danu energije. **AFP**

MOSKVA - Ruski predsednik Vladimir Putin je najavio za novembar usvajanje ruske doktrine energetske bezbednosti, sa ciljem obezbeđenja pouzdanih isporuka energenata i omogućavanja inovativnog razvoja državnog energetskeg sektora. Nova politika dovešće do povećanja energetske efikasnosti u svim sektorima domaće ekonomije i osiguraće ravnopravniji pristup ruskih izvoznika stranim tržištima, rekao je Putin 23. oktobra na sastanku predsedničke komisije o razvoju ruskog energetskeg sektora. **RIA Novosti**

KAIRO – Egipatska vlada pripretila je da će i vojno intervenirati ako Etiopija počne gradnju ogromne hidroelektrane kapaciteta 6 GW na Nilu jer je vidi kao pretnju nacionalnoj sigurnosti. Kairo navodi da bi elektrana ozbiljno ugrozila dosadašnji dotok vode u Nilu, pa se Egipat poziva na sporazumu iz 1959. koje su uvele britanske kolonijalne vlasti, a prema kome on ima pravo odlučivanja o 90% vode u Nilu. Istovremeno su tim sporazumom Etiopija i još četiri afričke

države vezane uz porečje Nila ostale gotovo bez ikakvog uticaja na raspodelu vodenih resursa. To je za Etiopiju posebno težak problem jer 85% vode Nila dolazi s etiopskih visoravni. Etiopija je najavila gradnju planiranog mega projekta vrednog 5 mlrd. dolara uz podršku Kenije, Ugande i Burundija. Procenjuje se da bi brana, koja bi trebala biti završena 2017. godine smanjila za 25% količinu vode koju Nil donosi u Egipat, barem u prve 2 - 3 godine, koliko bi bilo potrebno da se napuni akumulacijsko jezero od 67 mlrd. m³, javlja novinska agencija **UPI**.

UGOVARANJA, INVESTICIJE, INOVACIJE

FRANKFURT - Nemački inženjerski kolos Siemens objavio je u ponedjeljak da planira povlačenje iz poslovanja sa solarnom energijom, pošto nije u toj oblasti realizovao svoja poslovna očekivanja. Kompanija planira prodaju svojih poslova sa solarnom energijom i trenutno razgovara s potencijalnim kupcima. Svetsko tržište koncentrisane Sunčeve energije smanjilo se sa 4 GW na nešto više od 1 GW, naveli su u nemačkoj kompaniji. U budućnosti će se Siemensovo poslovanje s obnovljivim izvorima usmeriti na hidroenergiju i na energiju vetra, a energetski sektor 'obuhvatiće segmente za proizvodnju energije iz fosilnih izvora, kao i sektore za energiju vetra, naftu i gas i za prenos električne energije', ističu u Siemensu, objavljuje **Lider**.

KOPENHAGEN – Severnoevropska energetska grupacija Dong Energy prekinula je razvoj projekta vetroparka Borkum Riffgrund 2, u nemačkim vodama Severnog mora, jer nije uspjela da obezbedi povezivanje na mrežu. Nemački mrežni operater TenneT TSO je, prema **Reutersu**,

odugovlačio sa odobravanjem priključaka za vetroparkove na moru sa mrežom na kopnu. Direktor Dongove podfirme u Nemačkoj Christoph Mertens rekao je 24.oktobra da je zbog ovoga projekat suspendovan. Portparol TenneT-a objasnio je da kompanija traži ko-investitore za ove offshore poslove, ali da oni ne žele da ulažu sredstva dok

nemačka vlada ne "razjasni pravne okvire". On je dodao da vetro-parkovi na moru zahtevaju ulaganja u infrastrukturu od oko milijardu evra za kapacitet od 1.000 MW.

LONDON – Operator osam od deset nuklearnih elektrana u Britaniji, podfirma francuskog EDF-a, EDF Enegy saopštila je da neće graditi novu nuklearku u toj zemlji dok ne dobije od Vlade garancije da će posao biti isplativ. Čelnik kompanije Vincent de Rivaz rekao je u utorak (23.okt.) članovima anketnog komiteta Parlamenta da to uključuje garancije vezane za odlaganje nuklearnog otpada po isteku radnog veka elektrane, kao i regulatorni režim koji će podržati ovu oblast putem dugoročnih "ugovora za razliku" (contracts for difference) (instrument predviđen

novim Zakonom o energiji koji predviđa stabilne i predvidive potsticaje kompanijama za investiranje u proizvodnju 'čiste energije'). "Mi smo na korak do odobravanja jednog infrastrukturnog projekta po obimu sličnog londonskim Olimpijskim igrama, ali prethodno moramo da dobijemo ubedljive poslovne argumente", rekao je Rivaz. EDF je glavna uzdanica vlade u Londonu da će posle više

decenija zemlja dobiti novu nuklearku, jer se ranije ove godine nemački kolosi RWE i E.ON odustali od projekta gradnje nove nuklearne elektrane Horizon u Britaniji i od marta ove godine traže kupca za tu investiciju. The Guardian

HELSINKI - Nemačka energetska grupacija E.ON planira prodaju udela u 6 milijardi evra vrednom projektu gradnje nuklearne elektrane u Finskoj. U sredu (23.okt.) iz kompanije je saopšteno da je to u skladu sa njenom strategijom revizije poslova u segmentu nuklearne energije. Njena finska podfirma E.On Nordic poseduje udeo od 34% u konzorcijumu Fennovoima, koji planira gradnju nuklearke u toj zemlji. **YLE**

SOFIJA - Vlada u Sofiji bi mogla da razmotri zatvaranje jedine nuklearke, Kozloduj, ako na predstojećem (verovatno u januaru 2013.) referendumu Bugari odgovore negativno na pitanje: "Treba li Bugarska da razvija nuklearnu eneregiju putem izgradnje jedne nove atomske elektrane?", pišu moskovske novine **Kommersant**. Bugarski parlament je u sredu, naime, odlučio da referendumsko pitanje ne pominje decidirano nuklearku Belene, kako je tražio pokretač ove inicijative Socijalistička partija ove zemlje. Prema Kommersantu, ako Bugari ne podrže razvoj nuklearne energije u zemlji, referendum će dovesti u pitanje i legitimnost jedine nuklearke u zemlji, Kozloduj. Posmatrači međutim ocenjuju da će prvi referendum sazvan u ovoj zemlji od promene političkog sistema 1989. najverovatnije biti neuspešan, jer je malo verovatno da će se odazvati potreban broj glasača, odnosno minimalno 4,25 od 7,3 miliona stanovnika Bugarske, prenosi **Reuters**.

BUKUREŠT - Rumunija je obnovila projekat izgradnje reaktora 3 i 4 u nuklearnoj centrali Černavoda, posle više odlaganja tog multimilijrderskog posla. Ministarstvo ekonomije pozvalo je četiri velike energetske kompanije koje su se povukle iz projekta početkom 2011. godine da ponovo učestvuju u izgradnji dva reaktora kapaciteta po 720 megavata. Projekat je pokrenut 2007. godine, godinu dana kasnije sporazum o izgradnji potpisale su češki CEZ, nemački RWE, španska Iberdrola i francusko-belgijski GDF- SUEZ, a puštanje reaktora u rad bilo je predviđeno za 2010. Reaktori 1 i 2 obezbeđuju Rumuniji 20 odsto potrebne struje, a reaktori 3 i 4 snage udvostručili bi proizvodnju NE Černavoda. **romania-insider.com**

SOFIJA – Bugarska će 29.oktobra početi na robnoj berzi te zemlje prodaju državnog udela od 33 odsto u dve tamošnje jedinice distributera električne energije ČEZ, saopšteno je iz Agencije za kontrolu privatizacije i post-privatizacije (PPCA). PPCA će ponuditi 63.624 akcije u distributivnom preduzeću CEZ Razpredelenie Bulgaria i 1.650 državnih akcija u mrežnom operateru CEZ Electro Bulgaria, po ceni od 10 leva po deonici.

Početkom oktobra Bugarska je prodala gro od njenog 33-procentnog udela u distributivnim elektroenergetskim firmama Energo-Pro, Energo-Pro Grid AD i Energo-Pro – Sales AD. **BTA**

LONDON - Air Fuel Synthesis (AFS), mala britanska kompanija iz severnog engleskog grada Tisajd, napravila je prvi "benzin od vazduha" koristeći revolucionarnu tehnologiju. Naučnici iz Stoktona, piše *Independent*, napravili su pet litara benzina od avgusta kada je pokrenuta mala rafinerija koja proizvodi benzin od ugljen-dioksida i vodene pare. Kompanija se nada da će u roku od dve godine uspeti da izgradi veću fabriku sposobnu za proizvodnju tone benzina dnevno. Tim Fox, šef odeljenja za energetiku na Inženjerskom institutu u Londonu kaže: "Zvuči

suviše dobro da bi bilo istinito, ali je istina. Oni to zaista rade, bio sam tamo i video. Inovacija je u tome što su uspeali da naprave čitav proces. Reč je o maloj probnoj fabrici koja uzima vazduh i izdvaja ugljen-dioksid iz nega po već poznatim principima".

NAFTA

BEČ – Saudijska Arabija, Iran i Irak pretenduju na mesto generalnog sekretara OPEC-a, u čijem sedištu u Beču je u ponedeljak počeo proces nominovanja budućeg čelnika izvoznog naftnog kartela. Osim pomenuta tri naftna izvozna kolosa, kandidata za fotelju odlazećeg genseka OPEC-a, Libijca Abdala el Badrija, imenovao je i najmanji član tog bloka 12 zemalja, Ekvador. Mada je osnovna uloga generalnog sekretara da koordinira vanredne sastanke u vremenima krize, ona ima i političku težinu, primećuje *Reuters*. Nominovani za položaj na kome se može ostati maksimalno šest godina (dva puta trogodišnji mandat) su bivši saudijski guverner u OPEC-u Madžid al Moneef, kao i bivši iranski, irački i ekvadorski ministri nafte - Golamhosein Nozari, Tamir Gadban, odnosno Wilson Pastor. Odluka se očekuje na narednom ministarskom sastanku OPEC, 12. decembra.

DUBAI – Iran je prvi put zapretio potpunom obustavom izvoza svoje sirove nafte, ako Zapad nastavi da proširuje sankcije protiv te zemlje. „Ako nastavite da dodajete sankcije, mi prekidamo izvoz naše nafte u svet“, rekao je ministar nafte te zemlje Rostam Kazemi na marginama Svetskog energetskog foruma u Dubaiju.

Ministar je odbio da kaže koliko Iran trenutno izvozi nafte, ali je rekao da proizvodi dnevno 4 miliona barela. Kazemi je dodao da vlada ima plan kako da vodi zemlju i bez prihoda od izvoza

nafte. **Platts**

NJUJORK – Proizvodnja sirove nafte i drugih tečnih ugljovodonika u SAD verovatno će ove godine zabeležiti skok od sedam odsto, na u proseku 10,9 miliona barela na dan. Biće to četvrta godina za redom kako raste proizvodnja nafte u SAD, a najveća u jednoj godini od 1951. na ovamo, pokazuju najnovije projekcije američkog ministarstva nafte, obelodanjene 23.oktobra. Ministarstvo za iduću godinu očekuje prosečnu proizvodnju sirove nafte i drugih tečnih ugljovodonika, uključujući biogoriva od 11,4 miliona barela na dan. To bi bio rekord svih vremena za SAD, koje bi ovim

došle na korak iza saudijske proizvodnje od 11,6 mil.bbl/d. Citibank projektuje da će američka proizvodnja skočiti na 13 do 15 mil.bbl/d u 2020.godini. SAD su poslednji put bile najveći svetski proizvođač nafte 2002, kada je Saudijska Arabija srezala proizvodnju zbog niskih cena nafte. **AP**

Top oil producers

Production of oil and other liquid hydrocarbons in the first half of 2012, in millions of barrels per day:

Saudi Arabia	11.6
U.S.	10.9
Russia	10.3
China	4.3
Canada	3.9
Iran	3.8
U.A.E.	3.0
Mexico	2.9
Iraq	2.8
Kuwait	2.8

SOURCE: U.S. Energy Information Administration

AP

DOGAĐAJ NEDELJE: ROSNJEFT VODEĆI SVETSKI PROIZVOĐAČ NAFTE

MOSKVA – Prvi čovek Rosnjefta Igor Sečín objavio je „treći najveći posao“ u istoriji svetske privrede posle dogovora ruske državne naftne kompanije da kupi 100 odsto rusko-britanske naftne proizvodne firme TNK-BP. „Dogovor će zahtevati ukupno 61 milijardu dolara, što je treći najveći posao u istoriji sveta“, rekao je Sečín u ponedeljak, 22. oktobra u raportu predsedniku Rusije Vladimiru Putinu, nekoliko sati pošto je kompanija postigla dogovor sa oba partnera u zajedničkom ulaganju TNK-BP. Cifra od 61 mlrd.\$ uključuje kako sredstva koja će Rosnjeft platiti za TNK-BP, tako i cenu koju će BP platiti za udeo u Rosnjeftu. Rosnjeft

MOSKVA - Planovi ruske vlade vezano za privatizaciju Rosnjefta u 2013. i 2014. godini ostaju nepromenjeni i posle dogovora po kome će britanski BP uvećati udeo u državnoj naftnoj kompaniji, rekao je u sredu 24.septembra ministar privrede Rusije Andrej Belousov, a preneli tamošnji mediji.

će BP-u za 50% kompanije TNK-BP platiti 17,1 mlrd.\$ u kešu, plus paket njegovih sopstvenih akcija u visini 12,84% udela u ruskom državnom naftašu. U dvostepenom poslu BP će iskoristiti 4,8 mlrd.\$ u gotovini da kupi dodatnih 5,66% Rosnjefta od vlade Rusije. Akcija Rosnjefta je prilikom podnošenja ponude, 18.oktobra vrednovana 8 dolara, osetno iznad njene vrednosti toga dana na berzi od 7,13\$. BP je saopštio u ponedeljak da očekuje posle finalizovanja transakcije zaradu od 12,3 mlrd.\$ u gotovini i udeo od 19,74% u Rosnjeftu, uključujući 1,25% akcija kompanije koju trenutno poseduje. Britanska kompanija očekuje i dva mesta u devetočlanom upravnom odboru Rosnjefta. Potpisivanju posla treba da prethodi saglasnost vlade Rusije da proda 5,66% od svojih akcija u Rosnjeftu. BP je 2003. kupio 50% kompanije TNK-BP za osam milijardi dolara i na dividendama od tada zaradio više od 19 mlrd.\$. U odvojenom poslu, Rosnjeft je pristao da plati ruskom konzorcijumu AAR 28 milijardi dolara za njihovu polovinu kompanije TNK-BP, trećeg po snazi proizvođača nafte u Rusiji. Sa realizacijom ovog dogovora Rosnjeft će preteći američkog kolosa ExxonMobil kao najvećeg proizvođača nafte. Rosnjeft je 2011. proizvodio 2,45 miliona barela sirove nafte dnevno, a TNK-BP 1,99 mil.barela ekvivalenta nafte na dan. Ovim će Rosnjeft zahvatiti 39% ukupne ruske, odnosno 5% svetske proizvodnje nafte. Ako se tome doda proizvodnja Gasprom Njefta i Tatnjefta, koji je pod kontrolom vlade Tatarstana, ruska država kontrolisaće 53% output-a nafte u zemlji, navode iz investicione banke Renaissance Capital. *The Moscow Times*

MOSKVA - Viktor Vekselberg (na slici prvi s leva), najveći akcionar u kompaniji TNK-BP, postać realizacijom ovog posla najbogatiji Rus, izračunao je *Bloomberg Billionaires Index*. Prema

Index-u, lično Vekselberg dobija 1,5 milijardiu dolara za svoje akcije u firmi, što njegovo ukupno bogatstvo zaokružuje na 18 milijardi dolara. Time za više od 700 miliona dolara premašuje kapital metalnog i tehnološkog investitora Ališera Usmanova. Ostala trojica ruskih tajkuna iz konzorcijuma AAR su Mihail Fridman, Leonard Blavatnik i German Kan (na slici drugi, treći i četvrti s leva na desno). Fridman od posla dobija 1,2 mlrd.\$, čime sa 16,3 mlrd.\$ postaje peti najbogatiji Rus, pomerajući mesto niže vlasnika Čelzija Romana Abramoviča. Blavatnikovo bogatstvo porašće takođe za 1,5 mlrd.\$, na ukupno 15,4 mlrd.\$, dok će Kan, prema Index-u računati na ukupno 10,3 mlrd.\$.

ANALIZA REUTERS-a:

LONDON - Rosnjeft će, preuzimanjem kompanije TNK-BP, postati vodeći svetski proizvođač nafte, ali teško da će poremetiti konkurenciju na tržištu trgovanja kako sirovom naftom, tako i derivatima. Razlog je što ruski proizvođači izvoze veoma malo od gigantske proizvodnje nafte u toj zemlji. Švajcarske trgovačke kuće Glencore i Vitol trenutno kontrolišu prodaje ruske nafte u svetu i preko njih će ovog meseca biti prodato otprilike trećina sirove nafte koja ide za Evropu preko Crnog i Baltičkog mora. Osim njih, značajni prometnici ruske nafte su i internacionalni kolosi BP i Royal Dutch Shell, tako da zapadne firme zahvataju sve veći udeo u ovome od kako je trgovačka firma Gunvor barem privremeno ustupila taj prostor na tržištu. Gunvor je

poslednjih deset godina zabeležio spektakularni rast do kluba deset najvećih globalnih trgovaca energentima, zahvaljujući poslovima sa ruskim državnim kompanijama. Kontrolisanje velikih količina ruske nafte dalo je ovim kompanijama ogromnu moć na tržištu, posebno Mediterana, gde je EU zabrana kupovine iranske nafte usmerila prerađivače na ruski Ural. Da je ovo više od posla kupovanja po niskim, a prodajama po visokim cenama govori činjenica da monopol nad tokovima Urala daje tim kompanijama značajan uticaj na tokove za ugovorne isporuke Brenta, koji predstavlja repenu cenu za većinu nafte transportovane morem. Jaka pozicija u prometu Urala je za mnoge kompanije okosnica strategije u globalnim strategijama trgovanja.

BEČ - RWE Transgas, češka podfirma nemačkog energetsčkog kolosa RWE, dobila je ključnu presudu u sporu protiv Gasproma odlukom bečkog suda da ne mora da plati ruskom izvozniku gasa kazne po klauzuli „preuzmi-ili-plati“ (take-or-pay). *The Moscow Times* prenosi 25.oktobra da ovo može biti putokaz nizu evropskih klijenata da slede RWE i odbiju penale po klauzuli kojom Gasprom u dugoročnim ugovorima obezbeđuje od uvoznika obavezu preuzimanja minimuma ugovorenog gasa. Portparol RWE Transgas rekao je u sredu da će odluka suda smanjiti kompaniji finansijski teret „za trocifrene milionske iznose godišnje u evrima“

MOSKVA – Energetski gigant Gasprom počeo je u utorak 23.oktobra proizvodnju iz novog gigantskog polja prirodnog gasa na severu Rusije. Polje Bovanenkovo bi iduće godine trebalo da

proizvede Gaspromu 46 milijardi kubika gasa, a 115 mlrd.m3 u 2017, piše *The Moscow Times*. Rezerve polja, koji se nalazi na ruskom Arktku, na poluostrvu Jamal, procenjuju se na 4,8 biliona kubika. Gasprom je već izgradio gasovod koji od tog polja vodi do pomorskog terminala (na slici), sa izvozom prevashodno na tržište Evrope. Gasprom je zbog slabe potražnje za gasom više puta odlagao otvaranje proizvodnje iz polja Bovanenkovo, otkrivenog 60-ih godina prošlog veka. Prema

pisanju ruskih medija, razvoj ovog polja koštao je Gasprom preko 10 milijardi dolara. Kompanija nije za sada objavila troškove njegovog razvoja.

MOSKVA - Ruski predsednik Vladimir Putin zatražio je od Gasproma da pripremi detaljan dubinski izveštaj o svojoj izvoznoj politici, kako bi reagovao na promene na tržištu tečnog prirodnog gasa, kao i škriljnog gasa. „Moramo da delujemo munjevito na ovom tržištu, ali da istovremeno budemo i veoma fleksibilni“, rekao je Putin 23. oktobra. „Prioriteti treba da budu snabdevanje domaćeg tržišta, privrede i preduzeća, kao i diverzifikacija tržišta imajući u vidu perspektive Azije i puteve snabdevanja (tog tržišta gasom)“, rekao je takođe Putin na sastanku u Kremlju posle praćenja putem video linka otvaranja gasnog polja Bovanenkovo, prenela je agencija **RIA Novosti**.

PARIZ - Potreba za gasom u narednom periodu „rašće“ prosečno tri odsto godišnje ili za 100 milijardi kubnih metara, navodi Međunarodna agencija za energiju. U red glavnih izvoznika gasa staće i SAD. Ako, međutim, SAD u potpunosti otvore izvoz, to će se odraziti na unutrašnje cene, koje mogu da se izjednačavaju po eksportnom ekvivalentu. Stručnjaci smatraju da to nije u američkom interesu, pa će zato biti kontrolisan obim eksporta koji će se odvijati na osnovu dinamike unutrašnjih cena, a one su počele da rastu. **UPI**

SOFIJA - Bugarski premijer Bojko Borisov rekao je da će njegova zemlja skoro paralelno graditi gasovode Južni tok i Nabucco. Borisov je naglasio da će sa ruskim predsednikom Vladimirom Putinom 9. novembra označiti početak izgradnje Južnog toka, a da će gradnja gasovoda Nabucco kroz Bugarsku početi oko 10. januara 2013. Početak izgradnje Južnog toka trebalo bi da krene u mestu Provadija, gdje bi trasa gasovoda, koji prolazi ispod Crnog mora, trebala ući na teritoriju Bugarske. "Oba projekta će se graditi skoro istovremeno, otvoriće se radna mesta i garantovati diverzifikacija isporuke gasa", naglasio je bugarski premijer, prenosi **SEEBiz**.

TREBINJE - Direktorka Elektroprivrede Republike Srpske (ERS) Branislava Milekić ponovila je 24.oktobra da ugovor o izgradnji sistema hidroelektrana „Gornja Drina“ neće narušiti dobre odnose sa „Elektroprivredom Srbije“. Ona je novinarima u Trebinju kazala da protokol prethodno potpisan sa Srbijom ne može ugroziti partnerski projekat izgradnje sistema

hidroelektrana sa nemačkom kompanijom RWE, niti naneti bilo kakvu štetu Republici Srpskoj, jer je u pitanju dokument neobavezujućeg karaktera. Projekat „Gornja Drina“, o kojem je ugovor sa RWE potpisan krajem septembra, kao umanjena varijanta nekadašnjeg gigantskog

sistema „Buk – Bijela“ podrazumeva izgradnju četiri hidroelektrane na području Foče, u kojima će nemačka kompanija imati 60 odsto vlasničkog udela, a 40 odsto pripašće Republici Srpskoj.

Srna

ZAGREB - Hrvatska energetska regulatorna agencija (HERA) odobrila je zahtev za povećanje cene grejanja u Zagrebu, Osijeku, Velikoj Gorici, Zaprešiću i Samoboru za 36,7 odsto. Skupštine gradova na koje se odnosi ova preporuka nisu obavezne da je prihvate, jer same odlučuju o poskupljenju, a neki gradovi, kao što je Osijek, već su saopštili da neće odobriti poskupljenje. Prema novom hrvatskom zakonu o energiji, koji uskoro treba da stupi na snagu, lokalna samouprava više neće imati ništa sa odlučivanjem o visini tarifnih stavki, već će odluku o tome donositi HERA. *Hrvatski mediji* javili su da će ove zakonske izmene verovatno samo odložiti neminovno poskupljenje.

BANJALUKA - Investicijama od 25 miliona maraka Rafinerija nafte Brod je uvećala procenat dobijanja svetlih derivata i počela pakovanje bitumena u džambo vreće, rekao je (23.okt.) načelnik odeljenja za marketing i reklamu „Optima grupe“ Rade Vidaković. On je istakao da je pre 15 dana uvećano dobijanje svetlih derivata, pre svega dizela i benzina, kao i kvalitet dobijenih derivata. Vidaković je naveo da su prvi pokazatelji dobri, pa se u rafineriji nadaju da će od dva do tri odsto povećati procenat dobijanja svetlih derivata. *Srna*